

Proces-verbal
al ședinței Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului,
responsabile de monitorizarea implementării Convenției privind eliminarea tuturor
formelor de discriminare împotriva femeilor, de prezentare a Raportului de țară privind
implementarea angajamentelor Declarației de la Beijing și a Platformei de acțiune BEIJING+30

Data desfășurării: 22 mai 2024,

Locul desfășurării: sediul UN Women, strada Maria Cebotari 18, etajul 3.

Scop: consultarea Raportului de țară privind implementarea angajamentelor Declarației de la Beijing și a Platformei de acțiune BEIJING+30.

Participanți: membri ai Comisiei specializate a Consiliului Național pentru drepturile omului coordonată de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale responsabilă de monitorizarea implementării recomandărilor Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, reprezentanți ai organizațiilor internaționale și societății civile.

Limba de lucru: Limba română/engleză

Agenda de lucru:

1. Cuvânt de salut
2. Prezentarea Raportului de țară
3. Discuții pe marginea raportului.
4. Concluzii finale

Vorbitori care au avut intervenții pe documentul prezentat:

Felicia Bechtoldt, Secretară de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale;

Dominika Stojanoska, Reprezentantă de țară, UN Women;

Aurelia Bulat, Șefa Direcției politice de asigurare a egalității de gen, Ministerul Muncii și Protecției Sociale;

Valentina Bodrug-Lungul, dr. hab., prof.univ., Universitatea de Stat din Moldova, președinta Gender Centru;

Galina Gavriliță, consultantă principală, Direcția coordonarea politicilor publice și integrare europeană, Ministerul Educației și Cercetării;

Liliana Palihovici, președinta AO „Institutum Virtutes Civilis”;

Svetlana Andrieș, reprezentantă adjunctă de țară, UN Women;

Ludmila Ciocan vicepreședintă, Platforma pentru egalitate de gen;

Adriana Zaslaveț, președintă, Platforma pentru egalitate de gen;

Eleonora Grosu, coordonatoare de program, Centrul de Drept a Femeilor;

Angela Zagaiciuc, consultantă principală, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă, Cancelaria de Stat;

Lilia Guțu, șefă secția Politici publice, Consiliul Audiovizualului;

Lilia Franț, vicepreședintă, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova.

Mențiuni la deschiderea evenimentului:

Felicia Bechtoldt, Secretară de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) în cuvântul de salut a punctat următoarele momente:

1. Necesitatea elaborării Raportului de țară privind implementarea angajamentelor Declarației de la Beijing și a Platformei de acțiune BEIJING+30 a survenit în contextul marcării în anul 2025 a treizeci de ani de la a patra Conferință mondială privind femeile și adoptarea Declarației și a Platformei de acțiune de la Beijing (1995) și a 10 ani de la lansarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Declarația de la Beijing reprezintă

un angajament pe care țara și l-a asumat urmând calea unui stat de drept, democratic, una din valorile supreme ale căruia este asigurarea egalității de gen.

2. Declarația este axată pe 12 domenii critice care prezintă motive de îngrijorare precum: sărăcia; educația și formarea; sănătatea; violența împotriva femeilor; conflictele armate; economia; reprezentarea în procesul decizional; mecanisme instituționale pentru promovarea femeilor; drepturile omului; mass-media; mediul înconjurător; fetele minore.

3. În procesul de identificare a măsurilor necesare pentru asigurarea egalității de gen în domeniile identificate, a menționat necesitatea de a fi luată în considerare diversitatea grupurilor de femei. Contextual, referindu-se la femei și fete care trăiesc în zone îndepărtate și rurale; femei și fete marginalizate din cauza rasei și/sau etniei; minoritatea religioasă; femei și fete cu dizabilități; femei și fete care trăiesc cu HIV/SIDA; persoane cu diverse orientări sexuale sau identități de gen; femei mai tinere; femei în vârstă; femei și fete migrante; femei și fete refugiate și strămutate în interiorul țării și în alte contexte umanitare.

Dominika Stojanoska, reprezentantă de țară UN Women în cuvântul său de salut a punctat următoarele momente:

1. Este evident că au fost înregistrate progrese în ultimii 5 ani, dar la fel au fost constatate și unele provocări care continuă, și deși data limită de prezentare a Raportului este una restrânsă, merită efortul de a face tot posibilul ca să fie prezentat în termen, deoarece va fi încorporat în raportul regional.

2. Urmează două evenimente importante ce se referă la consultări până la prezentarea raportului național și după, va avea loc o conferință organizată de oficiul regional al UN Women în septembrie. Pe 21 sau 22 octombrie va avea loc o ședință oficială de evaluare planificată de UNDC și UN Women.

Prezentarea Raportului periodic

Raportul a fost prezentat de către dna **Aurelia Bulat**, șefa Direcției politice de asigurare a egalității de gen din cadrul Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, dr.hab., prof.univ., Universitatea de Stat din Moldova, președinta Gender Centru, prezentând rezultatele atinse în perioada anilor 2020-2024 privind implementarea Declarației și a Platformei de acțiune de la Beijing enunțând următoarele domenii care necesită informații suplimentare și fortificare, concluzii și progrese:

Domenii care necesită informații suplimentare și link la sursa de informații privind datele relevante:

1. Modificarea normelor sociale negative și a stereotipurilor de gen:
 - rolul și impactul mass-media;
 - ce impact au avut aceste modificări asupra angajării femeilor în câmpul muncii;
2. Numărul de femei și fete refugiate și strămutate intern care au beneficiat de suport și impactul acestui suport;
3. Întrebări din raport la care nu avem informații: „În ultimii cinci ani, cum a afectat mediul de politică macroeconomică și fiscală punerea în aplicare a BPfA în țara dvs. și ce politici macroeconomice a implementat țara dvs. în sprijinul unei economii mai egale de gen?”, „În ultimii cinci ani, ce măsuri a luat țara dumneavoastră pentru a oferi resurse organizațiilor de femei care lucrează pentru prevenirea și răspunsul la violența împotriva femeilor?”, „În ultimii cinci ani, ce acțiuni a întreprins țara dumneavoastră pentru a crește accesul femeilor la exprimare și participarea la luarea deciziilor în mass-media, inclusiv prin tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)?”, „Ce mecanisme formale există pentru ca diferitele părți interesate să participe la implementarea și monitorizarea Declarației și Platformei de acțiune de la Beijing și a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă?”, „S-au luat măsuri pentru a crește accesul fetelor la menținerea și finalizarea programelor de educație și formare tehnică și vocațională și de dezvoltare a competențelor?”;
4. Cum răspunsul de protecție socială la pandemie a fost semnificativ a stimulat inovații sensibile la gen;
5. Nu avem date referitor la accesul sporit la competențe și formare în domenii noi și emergente, în special STEM și fluența și alfabetizare digitală;
6. Nu avem date referitor la planul de răspuns și redresare COVID-19 (2020) / ONU Moldova și Guvernul și rezultatele ce s-au evidențiat;

7. Informație privind instruirea pentru specialiștii din justiție și poliție.

Domenii care necesită fortificare:

1. Dezvoltarea și capacitatea mecanismului instituțional în domeniul egalității de gen;
2. Alocarea resurselor adecvate dedicate programelor de asigurare a egalității între femei și bărbați în toate sferele vieții;
3. Abilitarea economică, socială și digitală a femeilor și fetelor;
4. Includerea abordării intersecționale (prin considerarea conexiunilor dintre gen, vârstă, dizabilitate, etnie, statut socio-economic, reședința etc.) în programele de dezvoltare și colectare a datelor statistice;
5. Prevenirea și combaterea violenței în bază de gen, asigurarea protecției și dezvoltarea rezilienței victimelor violenței împotriva femeilor;
6. Prevenirea și diminuarea stereotipurilor patriarhale de gen;
7. Sunt necesare eforturi continue pentru asigurarea accesului femeilor și fetelor din grupuri defavorizate (cu dizabilități, roma, femeile care trăiesc cu HIV, din localități rurale ș.a.) la o educație de calitate și servicii de sănătate, protecție socială și oportunități economice adecvate;
8. Reiterând faptul că în Republica Moldova a fost adoptat un cadru legal forte cu privire la asigurarea egalității de gen și abilitarea femeilor, punerea în aplicare a prevederilor legale și a documentelor normative necesită fortificare continuă;
9. Valorificarea sinergiilor dintre BPfA, Agenda 2030, CEDAW, documente în vederea asigurării egalității de gen "de facto".

Concluzii:

1. Republica Moldova a depus eforturi considerabile în vederea realizării angajamentelor în contextul BPfA, Agendei 2030, CEDAW ș.a.;
2. Legislația națională a fost completată cu mai multe prevederi, care completează cadrul normativ pe domeniile de asigurare a egalității între femei și bărbați în diferite sfere ale vieții, dar și prevenirii și combaterii violenței în familie;
3. Au fost adoptate următoarele documente de politici: Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie pentru anii 2023-2027, Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027;
4. Dimensiunea de gen se regăsește în mai multe documente de politici sectoriale în domeniul educației, angajării în câmpul muncii, sănătății, securității ș.a.;
5. A fost aprobat cadrul național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, fiind dezvoltat sistemul de date statistice sensibile la gen și desfășurate acțiuni de monitorizare a politicilor implementate prin sinergiile dintre BPfA și Agenda 2030.

Progrese:

1. Sporirea numărului de femei în poziții decizionale (de exemplu, ponderea femeilor deputate în parlament a crescut de la 24,8% (2020) la 38,6% (2022) urmare a introducerii sistemului de cotă dublă;
2. Creșterea gradului de informare și sensibilizare a populației și, drept rezultat deconstruirea stereotipurilor, deschiderea cetățenilor pentru susținerea femeilor în politică și funcții decizionale;
3. Includerea dimensiunii de gen în mai multe politici sectoriale;
4. Îmbunătățirea competențelor specialiștilor din domeniu;
5. Creșterea numărului bărbaților beneficiari ai concediului paternal ș.a.

Comentarii din partea vorbitorilor și intervenții pe document:

Liliana Palihovici, președinta AO “Institutum Virtutes Civilis” a menționat ca soluție referitor la necesitatea includerii unor link-uri lipsă în raport, faptul că toate organizațiile care au ajutat în cadrul programului de susținere a refugiaților au raportat în sistemul unic de colectare a datelor, iar donatorii în baza informației prezentate de organizații au făcut un raport generalizat pe toate proiectele pe care le-au finanțat, astfel s-ar putea de făcut un link la sistemul generalizat unde s-a oferit toată asistența pentru a fi inclus în raport.

Referitor la numărul de creșe deschise și impactul acestora inclusiv asupra angajării femeilor în câmpul muncii, a menționat că la etapa dată nu este posibil de indicat prea multe cifre. Dar s-ar putea de indicat ca recomandare în raport ca APL-urile de nivel I atunci când transmit informația la BNS despre populație, sau raportează pe alți indicatori, să transmită și datele despre copii aflați în creșe, prima dată: la etapa de luare a copiilor în creșe care era starea familiei (angajați/neangajați) și a doua oară: anual. În acest mod putem ajunge la anumite concluzii în mod analitic, altfel nu vom avea o bază de date la nivel național.

Valentina Bodrug-Lungul, dr.hab., prof.univ., Universitatea de Stat din Moldova, președinta Gender Centru, a atras atenția asupra întrebării la care lipsește informația pentru formularea răspunsului și anume „în ultimii cinci ani, cum a afectat mediul de politică macroeconomică și fiscală punerea în aplicare a BPfA în țara dvs. și ce politici macroeconomice a implementat țara dvs. în sprijinul unei economii mai egale de gen?”, sugerând ca reprezentantul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) ar putea oferi un răspuns la această întrebare.

Notă: Din partea MDED nu a participat nimeni, astfel nu a putut fi oferit răspuns la această întrebare.

În acest context doamna **Aurelia Bulat**, a remarcat că nu va fi suficient de consultat proiectul în cadrul ședinței, ci urmează a fi expediate aceste informații printr-o solicitare ministerelor responsabili de furnizarea datelor.

Doamna **Liliana Palihovici**, a sugerat că la această întrebare ar fi posibil de răspuns prin acțiuni indirecte, sunt ONG-uri care au întreprins activități ce au contribuit la schimbare, precum educația financiară a femeilor, proiectele pentru finanțarea start-up-urilor, etc.

Doamna **Dominika Stojanoska**, a indicat că referitor la politica macroeconomică și cea fiscală din perspectiva egalității de gen în domeniul dat a fost făcut doar raportul „PEFA”, care este unicul studiu făcut și este public.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, a punctat că trebuie să ne axăm nu pe numărul activităților realizate, ci pe impactul acestora.

Doamna **Svetlana Andrieș**, a specificat că mai există și *Evaluarea Programului femeilor în afaceri* ce este publică și poate fi adăugată la PEFA.

Doamna **Liliana Palihovici**, la fel a sugerat că putem obține acești indicatori indirect, fiind puși unii indicatori economici în ODD-uri dezagregați.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, a precizat că țara raportează pe perioada 2020-2024, chiar și Programul național de abilitare economică a femeilor, a cărui evaluare a fost făcută în anul 2022, iar după anul 2022 nu avem date, fiind pe urmă extins și de abia acum începe următoarea fază, dar nu avem cu ce acoperi perioada 2022-2023, doar în baza proiectelor susținute de parteneri de dezvoltare, dar fiecare pe dimensiunea sa, ceea ce avem nevoie totuși este ca MDED care este responsabil de acest subiect ar trebui să posede informația integrală.

Doamna **Liliana Palihovici**, a propus referitor la provocarea ce ține de unele link-uri lipsă, drept o soluție: utilizarea bazei de date cu asistență externă ce înainte era gestionată de Ministerul Finanțelor și toate subiectele care au tangență cu gender-ul sunt incluse, care la moment au fost transferate Cancelariei de Stat. A menționat

că organizația pe care o reprezintă raportează rezultatele anuale și rezultatele finale. Fiind un link oficial guvernamental inspiră mai multă credibilitate.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, a punctat că aceasta ar fi o recomandare pe viitor „să existe o bază de date, dar și cu analiză, nu doar cifre, iar cifrele trebuie făcute în dinamică, multe instituții au prezentat date de moment”. Totodată, indicând că la întrebarea „s-au luat măsuri pentru a crește accesul fetelor la menținerea și finalizarea programelor de educație și formare tehnică și vocațională și de dezvoltare a competențelor?” sunt doar cifre generale dar nu în dinamică și în profunzime, ne fiind reflectat impactul, menționând că unul din exemple de indicator de impact ar fi „câte persoane după au îmbrățișat profesii nontradiționale”.

Doamna **Galina Gavriliță**, Ministerul Educației și Cercetării, a precizat că există date disponibile de la Universitatea Tehnică din Moldova cu referire la înmatriculare și la absolvire, alte date Ministerul nu deține, inclusiv date dacă s-au angajat după profesie sau nu, acestea pot fi deținute de organizațiile din domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicații care au angajat absolvenți și pot prezenta numărul acestora.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, a constatat referitor la instruire pentru specialiștii din justiție și poliție, că au fost instruiți pe violență, dar nu și pe domeniul egalității de gen, accentuând că permanent trebuie să fie programe de instruire durabilă inclusiv în contextul fluctuației mare de personal.

Doamna **Aurelia Bulat**, a menționat la întrebarea „în ultimii cinci ani, ce acțiuni a întreprins țara dumneavoastră pentru a crește accesul femeilor la exprimare și participarea la luarea deciziilor în mass-media, inclusiv prin tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)?” că pe lângă implicarea Consiliului Audiovizualului și Ministerului Culturii este necesară implicarea și Asociației Presei Independente, din motiv că multe aspecte nu pot fi reglementate de Consiliu.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungul**, a mai punctat următoarele:

1. referitor la Rezoluția 1325, că nu dispunem de date privind evoluția femeilor din 2020 până în 2023 în domeniul de securitate și apărare;
2. la întrebarea „ce mecanisme formale există pentru ca diferitele părți interesate să participe la implementarea și monitorizarea Declarației și Platformei de acțiune de la Beijing și a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă?” autoritățile trebuie să facă interconexiunea dintre Declarației și Platformei de acțiune de la Beijing, Agenda 2030 și CEDAW;
3. este foarte puțin acoperit segmentul „clima și schimbările climatice, prevenirea dezastrelor”, la fel avem un compartiment aparte „femeile în localitățile rurale”, la care nu se cunoaște nivelul de implementare a Strategiei pe agricultură din perspectiva de gen;
4. la domenii care necesită fortificare „prevenirea și combaterea violenței în bază de gen, asigurarea protecției și dezvoltarea rezilienței supraviețuitoarelor violenței împotriva femeilor” la moment încă nu avem noțiunea de supraviețuitoare;
5. la lecții învățate „importanța parteneriatelor durabile și a dialogului permanent dintre toți actorii (APC, APL, OSC)” nu avem o viziune privind rolul și implicarea sindicatelor și patronatelor.

Doamna **Aurelia Bulat**, a constatat următoarele:

1. Cea mai mare lecție învățată în anul 2024 este reflectarea insuficientă privind implicarea APL în Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse dintre femei și bărbați și aceasta reprezintă o absență destul de mare care se regăsește prin lipsă de informație în rapoartele de țară precum și participarea sectorului privat.
2. Provocarea majoră este că nu avem un raport de țară privind implementarea Legii nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse dintre femei și bărbați. Acest fapt fiind constatat în procesul de raportare în contextul integrării în UE unde a fost constatată lipsa de date. La fel monitorizarea Legii nr. 5/2006 reprezintă un element de responsabilizare a tuturor ministerelor. Mai mult decât atât ceea ce ne lipsește nouă sunt indicatorii. Trebuie să identificăm ce indicatori solicităm ministerelor ca să putem răspunde la anumite întrebări, inclusiv multisectorial.

3. La fel referitor la indicatori, în cele ce urmează trebuie să ne gândim inclusiv prin prisma întrebărilor incluse în instrucțiunile rapoartelor specifice și inclusiv să avem o listă elaborată de autorități per domenii specifice prin prisma egalității de gen, ca de exemplu în cazul ODD-urilor. La indicatorii unde MMPS se regăsește responsabil se așteaptă ca doar ministerul va furniza informațiile specifice, și celelalte entități care au aceleași capacități de a asigura implementarea acelor ținte dacă nu sunt reflectate în planul de acțiuni, refuză să prezinte aceste date pe motivul lipsei de responsabilități expre prevăzute în Strategie.

4. Contribuția partenerilor de dezvoltare sub aspect de coordonare este un alt domeniu ce necesită fortificare, întrucât MMPS nu colectează informația de la ONG și de la agențiile ONU privind activitățile realizate pe acest domeniu, se atestă o lipsă de informare. Dacă am soluționa această problemă am înțelege ce activități realizează APL-urile în acest domeniu, cum ele sunt asistate și ce evoluții avem.

5. Indicatorii trebuie formulați astfel încât să reflecte impactul, iar datele statistice să fie vorbitoare nu declarative. Pe această cale doamna Aurelia, a adresat o întrebare în sală „dacă există propuneri pe cine de la Cancelaria de Stat am putea atrage pe acest domeniu inclusiv pentru sensibilizare și colaborare cu APL, fiind sigură ca acolo sunt multe proiecte în derulare, inclusiv în contextul faptului că avem în programul de egalitate de gen un obiectiv care trebuie să-l implementăm. Cum femeile din grupurile subreprezentate inclusiv, beneficiarii de proiecte ulterior sunt implicate în grupurile de decizie, ori dacă sunt studii în acest sens?” aici se observă lipsa de conexiune dintre proiectele implementate și numărul femeilor care participă. Și o altă întrebarea este: „Cine monitorizează ce se întâmplă cu acele femei beneficiare ale instruirilor, a abilitărilor financiare ale abilitărilor personale ca să se schimbe ceva în societate?” una desigur este schimbarea ei personală, dar avem anumite cerințe sub care suntem monitorizați, astfel se conturează întrebarea „care este impactul asupra cetățeanului? Care este impactul asupra societății? Care este impactul asupra agenților economici și cum toate acestea influențează inclusiv la sistemul de securitate socială?”.

6. La următorul raport internațional trebuie să avem niște indicatori stabiliți la începutul fiecărui an, cerințele rapoartelor internaționale deși se schimbă de la an la an, nu se schimbă cele de bază în mare parte 90% întrebările de bază rămân.

7. Implicarea patronatelor și sindicatelor o susținem în totalitate pentru că înțelegem inclusiv prin prisma participării pe acest domeniu a agenților economici.

8. Despre Rezoluția 1325 prin prisma că acest program reflectă mai multe subdomenii, MMPS are domeniile sale de competență care include protecția copii, sistemele sociale, angajarea în câmpul muncii, ele evoluează de la an la an dar sub aspect general unde putem găsi un raport pe acest program? Ca indicatori sunt bine stabiliți în condițiile actuale MMPS trebuie să-și asume acest rol de monitorizare a indicatorilor, comparând informația din anii precedenți cu anul 2023 ca să emită în cele din urmă o singură concluzie ce ține de impact. Aceasta este dificultatea acțiunilor și pentru asta rugămintea către toate autoritățile este de a fi cât mai implicați.

Doamna **Galina Gavrilă**, a precizat referitor la indicatorii pe Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse dintre femeii și bărbați. În anul 2010 a fost elaborat un set de indicatori în baza legii, elaborat pe toate domeniile. A propus că s-ar putea de revenit la ei și de analizat care dintre aceștia au fost incluși în rapoartele statistice, pentru că statistica trebuie să fie una oficială nu administrativă, astfel încât să putem face dovada acestor date și orice persoană să poată accesa pe site-ul oficial al BNS. Iar referitor la APL a punctat că, atât timp cât nu va avea loc reforma teritorial-administrativă ne vom ciocni de această provocare. Dar există CALM-ul care anterior era prezent la toate ședințele organizate pentru prezentarea rapoartelor pe țară, și această organizație ar trebui valorificată, inclusiv prin oferirea informației referitoare la creșe.

Doamna **Felicia Bechtoldt**, a punctat mai multe date statistice care ar trebui reflectate în raport:

1. Datele de încadrare a copiilor de până la 3 ani în creșe, rata de încadrare a copiilor cu vârsta de până la 3 ani a crescut de la 17,5 % în 2022 la 19,9% în 2023, aceasta se poate datora nu numai investițiilor făcute prin satul european expres, dar inclusiv datorită acestor investiții a avut loc creșterea ratei de încadrare a copiilor.

2. Ce ține de impactul introducerii regimului flexibil de muncă în 2022 și numărul femeilor care lucrează part-time în anul 2023 se atestă o creștere în comparație cu ultimii 5 ani, precizând că datele de la Biroul Național de Statistică sunt disponibile din 2019, numărul de femei care au lucrat part-time în 2023 a fost de

30 100, în comparație cu anii 2019-2022, când s-au înregistrat date de cca 26 000 de femei care au lucrat part-time. Respectiv se atestă o creștere de circa 16% relativ cu 2022 și dacă ne uităm în 2019 (anul înainte de pandemie), anul în care am avut o economie destul de bună care nu a fost afectată nici de pandemie nici de alte crize, am avut 23 800 de femei care au lucrat part-time, deci este o creștere destul de considerabilă.

3. Dacă ne referim la politica macroeconomică și dacă am putea să le corelăm cu politicile prietenoase familiilor de-asemena vedem ca avem o creștere a ratei de ocupare a femeilor fiind cea mai mare creștere într-un singur an. Din 2023 comparativ cu 2022, rata femeilor a crescut cu 2,9% mai mult decât rata bărbaților care a crescut cu 2,4%. Dacă să ne uităm la numărul femeilor care au fost încadrate în câmpul muncii în anul 2023 relativ cu 2022, numărul femeilor a crescut cu 5.5% în 2023 relativ cu 2022, în anul 2023 am avut 441 800 de femei comparativ cu 418 600 în anul 2022. În mediul urban aveam cea mai mare creștere într-un an, rata a crescut cu 8.8% de încadrare în câmpul muncii, aici putem include a 3-a opțiune de îngrijire a copilului, partajarea concediului între soți.

Doamna **Ludmila Ciocan**, vicepreședinta Platformei egalitate de gen, a punctat unele reflecții de ce nu avem date calitative și rapoarte complete și câteva aspecte care le-a sesizat în raport ce consideră ca ar trebui să fie revizuite:

1. Bugetarea măsurilor pentru asigurarea egalității de gen, nu sunt reflectate date, menționând că în fiecare minister exista subdiviziunea responsabilă de analiza și monitorizarea politicilor ce trebuie fortificate pentru a îmbunătăți elaborarea rapoartelor.
2. Societatea civilă nu are acces la bugetul de stat pentru a asigura durabilitatea programelor pe care le implementează, fiind bazate pe donatori, fiecare din ei au cerințe specifice de raportare. În cadrul Cancelariei de Stat există o direcție responsabilă de colaborarea cu societatea civilă, iar la situația primului semestru a anului încă nu a fost desfășurată nici o ședință cu reprezentatii societății civile în domeniu, pentru a discuta care sunt prioritățile, dacă nu sunt aceste ședințe pe domenii, aceasta colaborare necesitănd o fortificare. O recomandare ar fi de îmbunătățit aceasta colaborare.
3. Referitor la finanțarea domeniului egalității de gen din raportul de țară privind implementarea angajamentelor declarației de la Beijing și a Platformei de acțiune beijing+30 rezultă că ministerul a elaborat o foaie de parcurs de realizare a bugetării sensibile la gen însă nu a fost consultată aceasta cu organizația pe care o reprezintă. Deși există programul 90 protecție socială, în cadrul căruia avem subprogramul 9013 care se numește „asigurarea egalității de gen”, în acest program nu sunt specificate obiectivele și indicatori de performanță potriviți, respectiv acest program trebuie dezvoltat.
4. Din raport rezultă că bugetarea sensibilă la gen a fost o prioritate a statului pentru ultimii 5 ani, dar pentru următorii 5 ani nu o găsim ca o prioritate, venind cu rugămintea să fie inclusă ca prioritate pentru următorii 5 ani.
5. Referitor la capitolul unde nu sunt deloc date urmează de analizat legea bugetului, aceasta cuprinzând măsuri care au venit să susțină femeile afectate de criză, inclusiv scutirile personale majorate, finanțarea întreprinderilor mici care prioritar sunt conduse de femei, au fost zile de concediu atribuite în plus.
6. Referitor la proiectul EVA (Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni), 20 de localități din 800 este un număr foarte mic. Un exemplu de progres este în municipiul Bălți unde am dat în judecată consiliul raional pentru lipsa de transparență, care a alocat 5 milioane de lei unei echipe de fotbal masculin, astfel fiind promovate interesele femeilor anul următor pentru o școală sportivă nr.1 a crescut cu 45% finanțarea pentru activități și pentru fete, dar e foarte puțin, fără o monitorizare bună referitor la alocarea și cheltuirea banilor, câte procente au fost alocate pentru asigurarea egalității de gen ne vom ciocni cu lipsa de date pentru a le reflectate în rapoarte.
7. Când raportăm ca un domeniu este o prioritate a țării dar prezentăm date care atesta regres nu arată bine.

Doamna **Adriana Zaslaveț**, președinta Platformei pentru egalitate de gen, coordonatoare de proiect la AO „Memoria”, a menționat referitor la mecanismul instituțional, și anume Platforma femeilor deputate că aceasta este un dialog foarte bun, dar este incert statutul acesteia. În 2019 Platforma a venit cu propunerea de instituire a Comisiei guvernamentale a egalității de gen, menționând că aceasta trebuie consolidată. În ceea ce privește numărul unităților gender la nivel de APL și gradul de funcționare a acestora se constată că acestea au multe sarcini și atribuții care ar trebui să fie actualizate și incluse în Raport. Referitor la domeniul violenței în familie

a adresat întrebarea: Cum sunt documentate cazurile, cum este asigurat accesul la justiție a femeilor care își cer drepturile?

Doamna **Dominika Stojanoska**, a adresat întrebarea „câte persoane din sală fac parte din grupurile coordonatoare gender, (la ședință erau prezenți 3) și dacă este descris în fișa postului ca sunt focal point în domeniul egalității de gen”.

Domnul **Sorin Babără**, Ministerul Apărării, a menționat că în fișa sa a postului este indicată responsabilitatea de implementarea a politicilor egalității de gen.

Astfel, doamna **Dominika Stojanoska**, a propus ca recomandare că este foarte important să reformăm acest mecanism pentru a asigura intersecționalitatea.

Doamna **Aurelia Bulat**, a precizat referitor la bugetarea sensibilă la gen și la unitățile coordonatoare gender, următoarele evenimente:

1. au fost inițiate activități la sfârșitul anului 2023 cu privire la bugetarea sensibilă la gen, a fost elaborată o foaie de parcurs consultată cu părțile implicate precum Serviciul fiscal de stat, Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, Curtea de conturi și MMPS care include acțiuni planificate pentru anul 2024 inclusiv și pentru următoarea lună. Aceasta este o prioritate a statului inclusă inclusiv în Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați;
2. referitor la unitățile gender au fost inițiate o serie de activități pentru revigorarea punctelor focale din MMPS și nu doar, am avut suportul din partea partenerilor pentru sensibilizarea membrilor grupurilor coordonatoare, deși ședințele organizate nu sunt suficiente acestea sunt un prim pas spre sensibilizare, la fel cu suportul platformei HelpDesk am elaborat un instrument de lucru pentru acele unități, pentru a înțelege care sunt atribuțiile. Acest instrument va fi urmat de instruire, altfel nu vom putea reînvia aceste grupuri;
3. gestionare unităților la nivel de APL la fel este un subiect foarte dificil fiind prevăzute acțiuni inclusiv pe platforma planului de acțiuni de implementare a Rezoluția 1325. Aici vom avea nevoie de susținerea partenerilor ca să-i putem identifica și instrui. De asemenea vom avea nevoie de un prim material care să i le prezentăm, ca prim parteneri pe viitor este CALM-ul. Totodată sperăm foarte mult pe societatea privată care în baza următoarelor modificări și vor fi susținute de Parlament pe instituirea acelor unități astfel încât mesajul să fie identic și în sectorul privat și în cel public.

Totodată doamna **Aurelia Bulat**, a menționat că luând în considerație volumul imens de muncă, ministerele au prezentat deschidere și au realizat activitățile grupurilor coordonatoare gender.

Doamna **Eleonora Grosu**, reprezentantă a Centrului de Drept a Femeilor, a punctat referitor la indicatori, studii că e timpul să vedem activitățile realizate prin prisma impactului, anul trecut a inițiat cartografierea inițiativelor care au fost realizate pe parcursul a 8 ani, în domeniul egalității de gen și ideea asta a venit pornind de la studiul IMAGES care a fost lansat în 2016 și a servit drept punct de pornire pentru dezvoltarea mai multor politici, strategii, există un raport de analiza pe 8 ani, axat pe 4 arii ce poate fi valorificat: politici familiale, violența în baza de gen, sănătatea reproductivă și implicarea bărbaților în viața de familie, unde sunt analizele de impact, recomandările și provocările.

Doamna **Angela Zagaiciuc**, Cancelaria de stat, a înaintat următoarele mențiuni:

1. când au parvenit întrebările în baza cărora se face raportul? este necesar un set de măsuri de implementare, ca fiecare minister să fie responsabil de o anumită recomandare/întrebare, iar atunci când vine timpul să prezentăm informația să existe date statistice. La fel trebuie alocat timp suficient pentru implementarea recomandărilor și întrebărilor, fiind foarte multe rapoarte la care instituțiile nu pot răspunde în termen restrâns.
2. cu sinergia între raportări cu CEDAW, Agenda 2030 și Declarația de la Beijing sunt cu aceeași tematică care conțin acțiuni similare, ar trebui să fie un plan intern/set de măsuri de exemplu aceeași acțiune se conține în diferite rapoarte, dacă ar fi un set integru la toate aceste documente, ar fi repartizat la aceeași direcție.

Doamna **Aurelia Bulat**, a menționat că setul de întrebări a fost primit la sfârșitul anului 2023.

Doamna **Valentina Bodrug-Lungu**, a completat că statul are mecanisme diferite de raportare pentru fiecare raport. Totodată indicând că avem nevoie de la domeniul de securitate de informații privind progresul femeilor în funcții decizionale și poliție în anii 2020 și 2024, și informație privind existența de programe de exemplu Academia de Poliție, Academia Militară oferă cursuri integrate pe segmentul egalității de gen, violență față de femei. În cazul procurorilor și funcționarilor publici se întâmplă același lucru. Ca de exemplu Ministerul Educației și Cercetării are o inițiativă foarte frumoasă în programele de perfecționare a cadrelor didactice este modulul violență în școală și egalitatea de gen, aceasta este un exemplu de durabilitate.

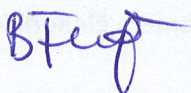
Doamna **Angela Zagaiciuc**, a precizat că Cancelaria de Stat este deschisă spre colaborare cu toată societatea civilă, totodată la elaborarea programului de dezvoltare a societății civile au participat foarte puțini reprezentanți din societatea civilă, deși foarte mare apel a fost făcut.

Doamna **Lilia Guțu**, Consiliul Audiovizualului, a punctat că Consiliul Audiovizualului reglementează doar domeniul audiovizualului iar presa scrisă și online, deocamdată nu este reglementată. Cu referire la impactul în mass media a campaniilor sociale, în 2022 a intrat în vigoare Legea publicității și pe lângă Guvern urma a fi instituit consiliul privind mesajul de interes public, Consiliul Audiovizualului deja nu mai are prerogativa de a recomanda spre mediatizare campaniile cu caracter social. Un alt aspect cu privire la creșterea accesului femeilor la participarea în luarea deciziilor în mass-media, a menționat că Consiliul a monitorizat campania electorală, un criteriu a fost aspectul gender, prezența femeilor și bărbaților în cadrul emisiunilor în procesul electoral, punctând faptul că prezența bărbaților a fost una net superioară, acest fenomen are la bază mai mulți factori, printre care numărul mic de femei care doresc să fie primar. Alt subiect abordat a fost faptul că Consiliul Audiovizualului a aprobat o strategie de dezvoltare a audiovizualului prin care este propus generarea de date, prin expedierea furnizorilor a unui chestionar, un indicator fiind câte femei sunt încadrate în câmpul muncii, însă acesta va fi disponibil deja spre toamnă.

Doamna **Lilia Franț**, vicepreședinta Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova (CNSM) a indicat că pe partea de transparență salarială CNSM nu s-a regăsit în următoarea fază, deși patronatele sunt la următoare etapă de elaborare a mecanismului. Referitor la mențiunile despre consolidarea concediilor de maternitate și paternitate, a menționat că „nu am atras atenția asupra bunelor, vorbim despre femeile în etate, 3 ani nu sunt luați în calcul la stabilirea pensiei și nu sunt nici pe partea de salarizare, ei pot să fie în concediu de îngrijire a copilului dar asta nu influențează la etapa de calcul”. Pe aspecte de raport ceea ce vizează atribuția Inspectoratului de Stat al Muncii modificările intră în vigoare în anul 2025.

Evenimentul a fost închis de către doamna **Felicia Bechtoldt**, prin mențiunea despre termenul în care urmează a fi elaborate propunerile în scris pe marginea raportului, aceasta fiind data de 27 mai, până la amiază, totodată finalizând cu mulțumirile de rigoare tuturor participanților la ședință.

Președinte

Felicia Bechtoldt

Secretar

Daniela Palii